

NYE RESULTATER:

Lavere ammoniakemission, samme ydelse og større restbeløb med max 17 pct. råprotein

Praksisforsøg med max 17 pct. råprotein på 11 bedrifter viser, at køerne holder mælkeydelsen, og at restbeløbet øges. Ammoniakemissionen reduceres markant.

Landbruget kæmper bravt for miljøet, når det handler om at reducere udledningen af ammoniak, der dannes af bakterier i gødningen. Et af de mulige tiltag med god effekt er at reducere mængden af råprotein i foderet. Men hvordan påvirker det produktionen i en malkekvægsbesætning?

Det har SEGES undersøgt i et praksisforsøg i 2020/21. Resultatet, der netop er gjort op, understøtter andre videnskabelige data og fastslår, at reduktion af råprotein til niveauer omkring 17 pct. ikke har negative konsekvenser for landmandens produktionsresultat.

Reducerede med mindst 0,5 pct-enheder protein

For nogle landmænd er det forbundet med en del skepsis at reducere råprotein i rationen til køerne, mens det for andre er motiverende at øge restbeløbet.

Over vinteren 2020/21 deltog 11 mælkeproducenter med en årsydelse fra 10.350-12.810 kg EKM/ko i et forsøg, hvor reduceret råproteinniveau i køernes foderration blev testet mod besætningens standardniveau. I gennemsnit blev besætningerne som udgangspunkt fodret med 17,4 pct. råprotein.

Størrelsen på reduktionen varierede, men alle reducerede med mindst 0,5 pct. enheder råprotein – eksempelvis fra 17,3-16,8 pct. Reduktionen blev især opnået ved at erstatte raps- og sojaskrå med energi-rige foderemner som korn og kolbemajs.

Råprotein faldt, og stivelsen steg

Råproteinniveauet blev på tværs af besætningerne reduceret til 168 g/kg TS, hvor det laveste råproteinniveau lå på 163 g/kg TS.

Som naturligt resultat af en øget mængde af de energirige fodermidler steg stivelsen i forsøgsfodringen til gennemsnitligt 204 g/kg TS sammenlignet med udgangspunktet på 195 g/kg TS. Ingen af ændringerne havde indflydelse på foderoptaget, som i gennemsnit lå på 23,5 kg TS.

Ingen fald i mælkeydelsen

Frygten for at miste mælk, når råprotein reduceres,

kan manes til jorden. Resultater fra både tankmælks- og ydelseskontrolldata viser, at der ikke var forskel i EKM-ydelsen mellem perioder med højt og lavt proteinniveau. Desuden afslørede urea i mælken, at der inden for besætningerne var et fald i koncentrationen som resultat af reduceret råprotein.

Bedre kvælstofudnyttelse

Tydeligst var effekten af reduktionen på udnyttelsen af kvælstof, der blev signifikant forbedret. Mængden af udskilt kvælstof med urin faldt således med mængden af råprotein og resulterede gennemsnitligt med en ammoniakreduktion på ca. 10pct.

Projektet viser, at det er muligt at reducere råprotein og holde på mælken, når der ikke reduceres til kritiske niveauer.

En signifikant økonomisk gevinst ved reduktionen i råprotein viste sig i en stigning i restbeløbet på gennemsnitligt 0,90 kr./ko/dag.

Læs mere i artiklen *Derfor er det vigtigt hvor meget protein vi fodrer køerne med* på landbrugsinfo.dk

/DITTE HAUGAARD KALMS, DIHA@SEGES.DK

Reduktionsmålet for 2021 er nået

Det går den rigtige vej for kvægbrugerne i deres arbejde med at reducere det gennemsnitlige proteinniveau i foderet. De nyeste opgørelser frem til 1. juli 2021 viser, at der på tværs af race og produktionstype (øko.+konv.) er et gennemsnitligt niveau af råprotein på 169,9, hvilket er bedre end målet for 2021 på 170 g/kg TS. Gennemsnittet i 2020 var på 171 g/kg TS.

Målet om 170 i 2021 er et delmål for at kunne opnå det ønskede mål i 2024 på 168 g/kg TS.

FAKTA

Bæredygtighed er sund fornuft

SIDE 2

Hårtab på bagparten bør betyde nye rutiner hos kalvene

SIDE 3

Tre spændende webinarer på vej

SIDE 4

BÆREDYGTIGHED

– en del af L&F Kvægs strategi 2023

Bæredygtighed er sund fornuft

Bedriften kan gøres mere bæredygtig ved at bruge sund fornuft, mener den økologiske mælke- og kødproducent Kasper Højer Clausen.

Bæredygtighed er et emne, som den økologiske mælke- og kødproducent Kasper Højer Clausen fra Vejgården ved Varde har arbejdet med længe. Og for den vestjyske landmand er det ikke raketvidenskab.

”I bund og grund er bæredygtighed sund fornuft. For mig handler det om, at vi ikke skal bruge flere ressourcer, end det er nødvendigt for at producere. Der skal også være ressourcer til de næste mange generationer. Det betyder rigtigt meget, at vores børn også har noget at stå op til,” siger Kasper Højer Clausen.

Konkret forsøger Kasper Højer Clausen at gøre sin bedrift mere bæredygtig ved blandt andet at optimere, hvor det er muligt.

”Vi er nødt til at dyrke og hente afgrøderne på markerne for at sikre, at køerne får den næring, de skal bruge. Derfor er det vigtigt for os, at vi gør det med så lille et forbrug af brændstof og ressourcer som overhovedet muligt,” forklarer han.

Bæredygtigt markarbejde i fokus

Når man som Kasper Højer Clausen gerne vil re-

ducere klimaaftrykket på bedriften, er der stort fokus på at købe de rigtige maskiner og sørge for at det, der fyldes på dem, er så klimavenligt som overhovedet muligt.

”Vi kigger meget på, hvordan vores maskiner performer. Samtidig indkøber vi de maskiner, som yder mest for mindst, og som selvfølgelig løfter opgaven. Men vi bruger også en del tid på planlægning, så vi ikke kører mere end højst nødvendigt mellem opgaverne,” siger Kasper Højer Clausen.

Ud over at indkøbe maskiner med lavt klimaaftryk er Kasper Højer Clausen også i gang med at undersøge mulighederne for at producere et mere bæredygtigt brændstof, som maskinerne kan køre på.

”Noget af det, der er rigtigt spændende lige nu, er GTL-brændstof eller gas-to-liquid, som vi håber på at kunne producere på den gas, der lagres i vores gylle. Vi er dog ikke i mål med processen endnu,” siger Kasper Højer Clausen.

Lavbundslande dyrkes ikke

Ud over det store fokus på maskinerne bliver be-

Bedriften omfatter:

- 600 økologiske malkekøer
- 600 økologiske kødkvæg
- Ca. 850 hektar med planteavl

FAKTA

driftens gylle sendt en tur i biogasanlæg. Derudover har Kasper Højer Clausen valgt at lade være med at dyrke bedriftens lavbundslande.

”I dag bruger vi lavbundslandene til afgræsning. På den måde vil vi sikre, at vi minimerer vores udledning,” forklarer Kasper Højer Clausen.

Jagten på en mere klima- og miljøvenlig produktion sker dog ikke af sig selv. Som Kasper Højer Clausen ser det, er de bæredygtige tiltag betinget af, at det skaber en øget omsætning på bedriften.

”Vi kan gøre mange ting, men hvis ikke vi har økonomien til det, er det svært at lave nye tiltag. Så det er ret vigtigt, at de ting, vi laver, også er ting, vi tjener penge på. Ellers er det svært at lave nye tiltag, for der er ikke ret mange nye tiltag, som ikke koster penge,” siger han.

/ERIK SUHR, ERSU@SEGES.DK

Mælkeproducenternes økonomi er blevet mere robust

Det gennemsnitlige driftsresultat for mælkeproducenter landede i 2020 på hhv. 600.000 og 700.000 kr. for konventionelle og økologer, hvilket er det højeste i 10 år.

Kvægbedrifterne er blevet økonomisk mere robuste, og graden af soliditet er steget støt de seneste år til et gennemsnit på 19 pct. i 2020. Det viser tal fra Økonomidatabasen, der bygger på interne regnskaber fra Ø90.

Stigningen er sket siden 2016, der var lavpunktet, når man ser ti år tilbage. Årsagen til stigningen er, at gælden er holdt på et stabilt niveau, mens aktiverne er steget, fordi bedrifterne har udviklet sig i størrelse.

Større bedrifter og uændret ydelse

Den gennemsnitlige, konventionelle bedrift med stor race har nu 227 årskøer mod 199 for økologerne. Dermed fortsætter den historiske tendens, at bedrifterne bliver større hvert år.

Til gengæld steg ydelsen pr. årsko ikke i 2020 sammenlignet med året før. Ser man på det areal, der dyrkes, er der stor forskel på økologiske og konventionelle bedrifter. Mens de konventionelle bedrifter de seneste år har reduceret antal dyrkede ha pr. ko til 0,84, har økologerne øget til 1,38 ha pr. årsko.

Mælkepris gav medvind til konventionelle

Mælkeprisen øgede bundlinjen i 2020 på de konventionelle bedrifter med en stigning i afregningsprisen på 3 øre. Modsat måtte de økologiske bedrifter sluge et fald på 8 øre, hvilket er en afgørende faktor for udviklingen i 2020, hvor mange af de andre faktorer, som er afgørende for økonomien, har været relativt stabile.

Alt i alt endte økologerne med en bundlinje på 700.000 kr. og de konventionelle med en bundlinje på 600.000 kr. Hvis man ser på afkastningsgraden, udjævnes forskellene dog, idet begge produktionsformer gav et afkast på 3,4 pct. Dette er en stigning fra året før for de konventionelle bedrifter og et fald for de økologiske.

Stabile bytteforhold de seneste par år

Bytteforholdet mellem salgs- og købspriser på de varer, som mælkeproducenterne køber og sælger, har været stabile de seneste par år og har ligget på et fornuftigt niveau.

Samtidig har der i perioden været overskud efter ejer aflønning og en øget bundlinje over årene.

Det vidner om, at mælkeproduktion er blevet mere robust end tidligere. De seneste gange, hvor resultatet har været højere, har været i forbindelse med, at afregningsprisen på mælk har været højere end i 2020.

Stabile kapacitetsomkostninger

De kontante kapacitetsomkostninger holdt sig stabile, idet omkostningerne pr. årsko i 2020 lå på niveau med 2019. Lønomsomkostningerne, der ellers de seneste år har været med til at sætte pres på kapacitetsomkostningerne, steg ikke fra 2019 til 2020 i kr. pr. årsko.

Stigningen i den gennemsnitlige bedrifts størrelse har medført, at EU-støtten pr. bedrift som gennemsnit er steget marginalt, selvom der de seneste år har været væsentlige reduktioner i tilskudet pr. ha.

Den mindre stigning i EU-støtte er dog på samme niveau, som finansieringsomkostningerne er steget. Det hænger sammen med, at der er forpagtet mere jord, som sammen med låneomkostninger udgør finansieringsomkostningerne.

Læs mere om økonomien i mælkeproduktionen på landbrugsinfo.dk i artiklen *Få indblik i produktionsøkonomien for hovedproduktion mælk, grise og planteavl*.

/MORTEN NYLAND CHRISTENSEN, MONY@SEGES.DK

Hårtab på bagparten bør betyde nye rutiner hos småkalvene

Hårtab på kalvens bagpart er et vigtigt tegn på diarré og betyder, at du bør ændre rutiner hos småkalvene.

Det kan nogle gange være vanskeligt at opdage, når kalve har diarré. Den tynde gødning forsvinder i halmen, og du eller din kalvepasser risikerer at overse væsentlige problemer. Et godt råd er derfor at undersøge tre uger gamle kalve for hårtab på bagparten.

Kalve med diarré bliver ofte klistrede af skidt på bagparten. Gødningen klæber til hår og hud og resulterer i hudbetændelse. Hvis kalvene overlever diarréen, vil mange miste hårene mellem baglårerne i en periode.

Observerer du dette, er det et tegn på diarré ca. tre uger tidligere, og der er derfor grund til at være mere vågen, når de mindste kalve skal tilses.

Diarré kan give en dårligere ko

Diarré er et symptom på tarmbetændelse, som kan være en alvorlig hindring for kalvenes trivsel og er den hyppigste dødsårsag hos småkalve.

Tarmbetændelse kan også forårsage skader på tarmen, som medfører længerevarende forstyrrelse og nedsætter tarmfunktionen. Det betyder, at kalven optager færre vigtige næringsstoffer, ligesom dens udvikling bremses. Meget tyder på, at der kan være uheldige langtidseffekter efter alvorlig diarré, som forhindrer kalven i at udnytte det fulde produktionspotentiale som ko eller slagtekalv.

Resultater fra projektet Robuste Kalve tyder på, at 30-50 pct. af kalvene i danske malkekvægsbesætninger oplever diarré i de første leveuger (se figur). Det er et ærgerligt knæk for den kommende malkeko – især fordi det kan undgås og dermed give langt større arbejdsglæde, bedre dyrevelfærd og bedre resultater.

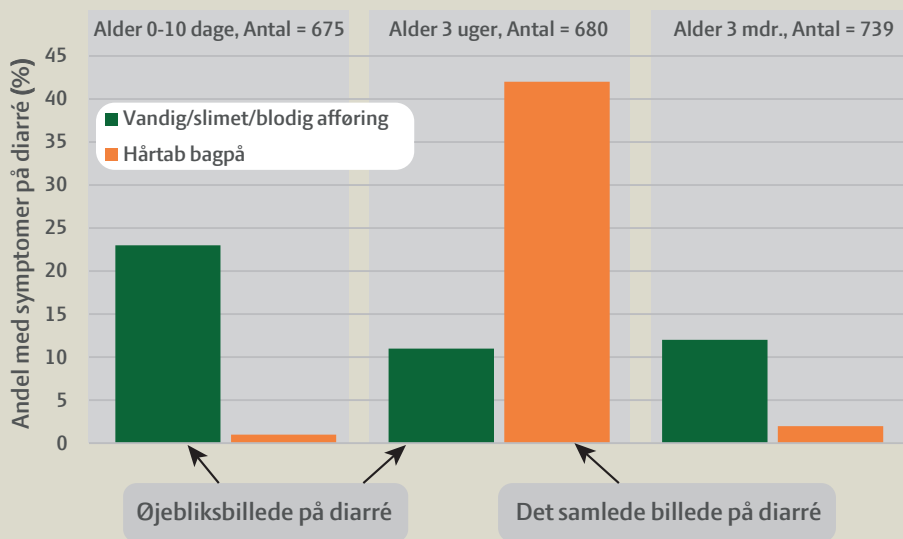
/HENRIK LÆSSØE MARTIN, HLM@SEGES.DK

Tre trin til at undgå diarré

- Accepter ikke det knæk, som diarré giver
- Tag altid fat i din dyrlæge, hvis kalvene får diarré
- Læs mere om at undgå diarré på landbrugsinfo.dk ved at søge på *diarré hos kalve*.

Kalv med lille hårtab og kalv med omfattende hårtab – begge efter forløb med diarré. I løbet af et par måneder vil hårlaget i reglen se normalt ud igen. Foto: SEGES

Kalve med diarrésymptomer i mælkeproducerende besætninger

De grønne søjler viser andelen af kalve med diarré hos kalve i tre forskellige aldersgrupper, og de orange søjler viser andelen af kalve med hårtab i samme aldersgrupper.

OM UNDERSØGELSEN

Tallene er et øjebliksbillede på besøgsdagen. Hårtab kan betragtes som et indirekte udtryk for, hvor meget diarré, der har været i den samlede periode op til observationen. Forekomsten af hårtab omkring treugersalderen ser ud til at give et rimeligt billede af, hvor meget diarré der har været i de første leveuger.

Mandag den 20. sep. kl. 13.00-13.45: Lær at bruge roadmaps

At få nye medarbejdere godt i gang og fortsat udvikle deres potentiale er lettere sagt end gjort. Heldigvis får stadig flere bedrifter øjnene op for roadmaps. Med roadmaps foregår oplæringen i overskuelige trin, og arbejdsopgaverne bliver meget konkrete. Samtidig viser roadmaps tydeligt, hvilke forventninger der er til lederens og medarbejderens ansvar og engagement. Dette motiverer langt de fleste medarbejdertyper.

På dette webinar kan du høre specialkonsulent Vibeke Fladkjær Nielsen, SEGES, forklare meget mere om roadmaps. Hør også leder Stine Linding Kristensen fortælle, hvordan hun har brugt roadmaps i praksis, hvordan medarbejderne tog imod det, og hvilken effekt det havde på oplæringsprocessen.

Onsdag den 22. september kl. 11.00-11.45: Sådan indarbejder du nye rutiner hos medarbejderne

Når forskellige personer udfører samme arbejdsopgave, kommer der let variationer i, hvordan opgaven udføres. På dette webinar løftes sløret for et effektivt redskab til at sikre ensartethed i arbejdsopgaverne. Specialkonsulent Vibeke Fladkjær Nielsen, SEGES, forklarer, hvorfor og hvordan redskabet virker, mens driftsleder Maiken Larsen fortæller, hvordan hun har arbejdet med at træne sine medarbejdere med henblik på en ensartet udførelse af arbejdsopgaverne. Maiken fortæller, hvordan hun greb opgaven an i praksis, hvordan medarbejderne tog imod træningen, og hvilken effekt det havde på oplæringsprocessen.

/LONE SYLVEST SØGAARD, LSS@SEGES.DK

Webinarerne er gratis,
men tilmelding nødvendig på
www.tilmeld.dk/kvaegifokus2021

Sodabehandling kan gøre rapsfrø velegenede som fedtkilde i køernes foderration

Rapsfrø er en oplagt fedtkilde til reduktion af køernes metanudledning. Det er dog nødvendigt først at bryde frøets hårde skal. Det kan gøres med formalin. Men sodabehandling er lige så godt, viser ny pilottest.

Mere fedt i foderrationen er en måde at reducere køernes metanudledning og mælkenes klimaaftryk på. Og rapsfrø er et oplagt valg som fedtkilde, fordi raps kan dyrkes herhjemme. Men det lille frø har en hård skal, som skal brydes inden opfodring. Formalin eller valsning af frøene er en mulighed, men kræver naturligvis en valse eller formalinmølle. En anden metode har også vist sig at være velegnet, nemlig sodabehandling, som mange producenter allerede har erfaring med i forhold til korn.

Fordøjer sodabehandlede rapsfrø mindst lige så godt som formalede

Tidligere forsøg har indikeret, at 5 pct. lud er passende. Med det som udgangspunkt

har Vestjyllands Andel fremstillet et parti rapsfrø med følgende blandede recept: 1.000 kg rapsfrø, 50 kg soda og 250 l vand. Dette parti er blevet testet i to besætninger. De sodabehandlede rapsfrø erstattede mættet fedt samt lidt energi- og proteinråvarer i rationen. Gødningsprøver blev analyseret for råfedtindhold og indikerer, at køerne fordøjer fedt fra sodabehandlede rapsfrø lige så godt som fra formalede rapsfrø. De foreløbige data på mælkeproduktion viser et lille fald i mælkenes fedtindhold og ca. samme EKM-ydelse – noget som også er set i besætninger, der har anvendt formalede rapsfrø som erstatning for mættede palmefedtprodukter.

/NICOLA J INGEMANN NIELSEN, NCN@SEGES.DK

WEBINAR:

Bliv skarp på reglerne for Salmonella Dublin i kvægbesætningen

Webinaret finder sted onsdag den 15. sep kl. 11 – 11.45

For et par måneder siden blev reglerne for Salmonella Dublin justeret i en ny bekendtgørelse. Men er du opmærksom på hvilke regler, der gælder for din besætning – fx i forhold til test og niveautildeling?

Ellers har du muligheden for at blive det. På et webinar samler vi op på de vigtigste ændringer, så du er velorienteret, uanset om din besætning er i niveau 1 eller 2.

Deltagelse er gratis – tilmeld dig på:
www.seges.tv/live/70614334

KLOVSUNDHED

Tjekliste sætter klovopgaverne i system

Med dette nummer af KvægNyt får I tjeklisten "Sådan håndterer vi køer med klovlidelser".

Her kan I udfylde:

- Hvornår I kigger efter halte køer
- Hvordan og hvornår I behandler dem
- Hvem der har ansvaret

Al erfaring viser, at bedrifter, der systematiserer arbejdet omkring halte køer og klovlidelser, har bedst styr på klov sundheden. Så tag en snak om klov arbejdet, udfyld tjeklisten (der har en engelsk- og en dansksproget side) og hæng den op et synligt sted. Så ved alle, hvem der gør hvad og hvordan.

/LONE SYLVEST SØGAARD, LSS@SEGES.DK

I sidste nummer af KvægNyt var titlen på en ny video om køer med forskellige grader af halthed desværre røget ud.

SE FILMEN *Forskellige grader af halthed hos køer* på www.seges.tv